

nis?], pres del ll. *concupina* id., derivat de *concupare* 'jeure junts'; **concupi* [1695, Lacav.] 'l'amant d'una concubina'; *concupinat* [1754; 1803, Belv.], abans *concupinatge* [Lacav.]. *Concupinari* [fi S. xiv, Eiximenis]. *Concupit*. *Concupir*. *Decupit* [1803, Belv.], ll. *decupitus*, -ūs, id.

CPT.: *Covaterres*.

¹ I d'ací 'papallona', per la creença que les bruixes penetraven en les cases transformades en papallones, Bähr, *RIEB* xxvii, 84. — ² *AlcM*. Però no hi ha cap base autoritzada per saber si té o oberta o tancada. *Nous coves* (mall.) o *covies* (Solsona) o *cuvies* (St. Joan Despí), *DAG*. — ³ «*Cobil*: cubil o la cama de la res: se dice propiamente de las liebres; escondite, escondrijo o rincón». — ⁴ Més sobre els descendents de CUBILE i algun de CUBARE i derivats en el DCEC, s. v. *cubil*. — ⁵ «In paroecchia Scte. Eulalie Provinciane, in loco vocato *Cubile asinorum*», veg. la cita en Bast.-Bass., 719.15, però n'he trobat moltes més dades, que no caldrà retrobar ara. En tot cas no hi ha cap motiu per creure en una «etimologia popular» com diuen ells (cf. *Viladàsens*, *Castellàdà(se)ns*, arag. *Cam(p)dasnos*). Vegeu-hi encara un *covilas* de 977, que aquest sí és suspecte, almenys d'alteració formal en una forma o altra (potser llegir o interpretar *ipsas coviles*). — ⁶ D'autenticitat no ben a l'abric de sospites, però de tota manera tret d'una còpia del S. xii, indubtable, per Serrano i Sanz, *Not. Condado Ribagorza*, 221. — ⁷ També *cubilarète* de *Cantiello* a *Echo* (Kuhn, *RLiR* xi, 197; *Cubilaretas* de id., suposo errada, id., a la p. 178). — ⁸ Victoriano Rivera, *Guía del V. de Ordesa*, 1929, p. 129. — ⁹ És doncs errònia l'afirmació de Kuhn (ibid., p. 215, i *ZRPb*. lv, 603) que manqui el mot a la Vall de Tena (Biescas i Sallent). — ¹⁰ Ansó «*Vieh-umfriedung*», Bergmann, *Hocharagon und Navarra*, 75. — ¹¹ A Lanuza «abrigo natural para el ganado», a Bolea de Guara «artica», pertot «majada para ovejas», Kuhn, *ZRPb*. lv, 603. — ¹² «Parc à brebis», Rohlf, *Patois de Lescun*; *Le Gc.*, §§ 169, 170. — ¹³ Ben a la vora d'allà em mostra la toponímia un nom no massa diferent del que ens preocupa, just a la frontera espanyola «som de Cullaous» en el vessant de la vall de Luz, *Pic i col de Cullaous* a 2661-2676 alt. al capdamunt de la vall de Lutour (Gavarnia): quasi junts tots tres; una desena de kms. més al SE. hi ha un altre *Cullaous de Saugué* damunt el camí de Gavarnia a Gedre, que potser és un nom de lloc repetit diferent (mapa Schrader, full 1). Suposant que es pronuncii *külláus*, ¿seria un CUBILALES amb sufix collectiu diferent? ¿O un compost de *Cu(i)lar + x?* (suposant accentuació -aús, cf. l'aran. *Coellà-d'ós*). Molt incert tot plegat. — ¹⁴ Però la forma *akubilarár* «acostarse el ganado» que Kuhn atribueix al parlar cheso (*RLiR* xi, 215) és ben suspecta de no ser més que una errada.

rot o *covaró*, *covat*, *cover*, *covera*, *cóvies* o *còvies*, *incubar*, *incubació*, *incubadora*, *incubus*, *súcubus*, *covil*, *Cul-sec*, *Las Quüls*, *Plana-Noquil*, *Trescul*, mas dels *Culròges*, *Collric*, *Culzer*, *cuül*, *covilar*, *cuilar*, mas de *Covilar*, font de *Covilar*, *acular-se*, *aculivar-se*, *covillada*, *collivada*, *culivada*, *cobillis*, *concupina*, *concupi*, *concupinat*, *concupinatge*, *concupinari*, *concupit*, *concupir*, *decupit*, *covaterres*.

COVARD, més antigament *coard*, derivat de *coa* forma antiga del mot *cua*, dit així perquè el covard gira la cua i fuig; probablement s'imità del fr. ant. *coart* (avui *couard*), llengua on *coe* (avui *queue*) era equivalent del nostre *cua*, i en la qual s'usà des de més antic, car allí el sufix *-ard* ha estat sempre més popular i productiu que en català. □ 1.ª doc.: *coart* S. xiv, *Questa*; *covart*, fi S. xiv, Eiximenis.

«Bons hòmens tots, que no n'i ach nagú *coart*», Reixac (*Questa*, 18.19, trad. *couart* de l'original francès). També apareix *cohart* en uns versos d'Arnau d'Erill (c. 1415, *BABL* xxix, 216.139). *Coart* usava encara Carbonell en les seves *Cròniques* a la fi del S. xv (*DBal.*, s. v.). «Són gent dolenta e *covarda*», Eiximenis, *Regiment*, § 214; «mira aquell gran *covart* del Turch, lo qual és tot ple de vergonyosa temor, diu no-m sé quines oradures, e crech que és un somni que ha fet», JoMartorell (*Ag*. ii, 93). En Ant. Canals (c. 1400) apareix una variant insòlita «fugirà com a hom *escoart* e confús» (*Scipió*, ed. Miquel, p. 30), que sembla deguda a contaminació de *escoat* 'sense cua, de cua escapçada', explicable a manera de joc de mots, pels cops de llança que rep el fugitiu en les seves parts dorsals; o bé, a manera d'etimologia popular, com si fos un nom de la llebre, animal de cua molt petita; però essent una forma tan isolada seria a tort donar gaire importància a aquesta variant.

La intercalació de *-v-*, que veiem també en el port. i cast. *cobarde* (*covarde* antic en totes dues llengües, veg. DCEC i, 824a), és un fet corrent, quasi normal en combinacions com *ao*, *oe*, *oi*, etc.

Es tracta d'una paraula que és antiga en francès, *coart* [fi segle xi] i en llengua d'oc, on ja figura en diversos trobadors de les generacions antigues, entorn de l'a. 1200 [Rayn. ii, 420]:¹ és possible que sigui de formació autòctona i paral·lela en totes dues llengües. En francès modern el mot ja a penes s'usa, en comparació del seu concurrent *lâche*, però que tingué gran vitalitat ho comprova l'angl. *coward* [segle xiii], manllevat del francès, i mantingut fins avui com a expressió normal de la idea. També són segurament manlleus o adaptacions d'un mot de França l'it. *codardo* [S. xiii], el cast. *cobarde* [mj. S. xiii] i el port. *cobarde* [ja medieval també]. Wartburg (*FEW* ii, 553b, n. 12), i potser provocats per ell, Spitzer (*Homen. a M. Huntington*, 1952, 571-4; i *MLN* lxxi, 281), i Gillet (*NRFH* iii, 378) van cercar explicacions semàntiques diferents de la que he donat, que es poden veure (les resumeixo en el DCEC iv, 969b), però totes tres són tan subtils, i obligarien a supòsits més complicats, que no havent-hi dificultats

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
covada, *covador*, *covadora*, *covament*, *covarada*, *cova-*